

Med lov skal
land bygges!

FOLK OG LAND

Nr. 23 - 6. årg.

Lørdag 22. Juni 1957

Løssalg 65 øre

og sure myrer
må grøftes ut!

Nå er det sagt

Alle som er vare for hendene i storpolitikken har helt siden krisen i Midt Østen tok til kjent på seg at det nok kom til å hende noe på Europas nordflanke. Forslaget om at Norge skulle legges inn under Sovjet-russisk luftinspeksjon styrket anelsen i betydelig grad. I disse dager har Bulganin og Krustsjoe vært på forhandlingferd i Finland. — Og mandag den 10. juni skjedde det: Senator W. Knowland stod fram i det amerikanske fjernsynet og foreslo at Vesten skal tilby Sovjetsamveldet å nøytralisere Norge mot at russerne trekker sine tropper tilbake fra Ungarn. Kan en slik ordning: Norge mot Ungarn, la seg gjennomføre, kunne det neste steg bli Hellas mot Polen.

Senator Knowland er lederen for den republikanske gruppen i det amerikanske senat, en mann av betydning og med stor innflytelse.

Norges ambassadør i Washington uttaler at han er betenkt. Hverken det norske eller det amerikanske utenriksdepartement har uttalt seg. De norske hovedstadsaviser karakteriserer Knowlands forslag som en vill og uansvarlig flyveide. Den demokratiske Washingtonpresse, senatorens politiske motstandere, sier at forslaget ikke bør tas alvorlig.

Men vi nordmenn har all grunn til å ta forslaget alvorlig. Det er slik det pla begynne, flyveide og uansvarlig snakk idag, den bitre og håndgripelige realitet i morg-

Vi gjentar: Spregningen på Vemork 28.2.43 var helt uten

Vi setter stor pris på Readers DIGEST fordi og så lenge det bringer korrekte opplysninger. Desto mer beklages at jubileumsnummeret av juni 1957 på side 58—63 bringer en propagandaløgn som forlengst er avlivet. Dertil kommer at man uten spesiell oppmerksomhet må tro at artikkelen «11 nordmenn stjal Hitlers atombombe» er et utdrag av en artikkel som Fredrik Sondern jr. nettop nå har fått offentliggjort i Minneapolis Tribune. Bedre hadde det

Det er ikke det beste alt som står i Det beste

vært om det tydelig hadde vært gjort oppmerksom på at artikkelen har stått i DET BESTE mars 1947, altså var skrevet i en tid da etterkrigspropagandaen ennå boltret seg temmelig uhindret og publikum ennå ikke hadde gjennomskuet all humbug. Nå vet fornuftige mennesker for lenge siden at dette Sondern-eventyr er en fortsettelse av den propaganda som impliserte nordmenn har diktet sammen i egen interesse.

Etter fagfolks undersøkelser

Hvorfor ble

allerede i begynnelsen av året 1943 hadde innstillet den videre utvikling, fordi den tyske industri på grunn av krigens øvrige krav og bombingens innvirkning ikke var istand til å løse en slik gigantisk oppgave så lenge krigen varte. Tyskerne hadde tungtvann nok i Tyskland, hvorfor de tyske vitenskapsmenn ikke brydde seg om at de 9 av ca. 37 000 elektrolysører på Vemork var blitt sabotasje-sprengt. De øvrige ca. 37 000 elektrolysører fortsatte med konsentreringen av tungtvann og Norsk Hydro bygget straks frivillig 18 nye spesial-elektrolysører, utbygget uforstyrret tilleggsapparater og fullførte nye tungtvannsanlegg på Såheim og Notodden som allerede var begynt med konsentrasjonen av tungtvann.

Norsk Hydro var aldri blitt tvunget av tyskerne men hadde frivillig i to kontrakter av

Hva kunne 9 av 37 000 elektrolysører bety?

sommeren 1940 og høsten 1941 avtalt hurtigst mulig å levere 1500 og 5000 kg tungtvann og hadde dertil utvidet kapasiteten til det 50-dobbelte med

krigsbetydning

For «Folk og Land» av E. Schoepke

strøm og erfaren betjening tilovers for å opparbeide kaliluten til et for atømemerig-utvikling brukbart tungtvann.

Dertil kommer at de fat som inneholdt de høyeste konsentrater ikke var helt fulle og derfor fløt opp og ble berget av tyskerne. Vedkommende åpne jernbanevogn med fatene stod uten tysk bevoktning på Rjukan jernbanestasjon fra lørdag ettermiddag natten igjennom til søndag morgen inntil den ble sendt med toget til ferjen uten tysk bevoktning. Sabotørene kunne uten fare ha gjort kaliluten ubrukelig ved tilsetning av en skje olje per

fat enten der på stasjonen eller mens eller før fatene ble fylt. Slik forurensning og uskadeliggjørelse med olje hadde sabotasjeledelsen i

av den store elektrolysebygningen. — Det var ikke Generaloberst von Falkenhorst ved Wehrmacht men Terboven og hans politi med bare en brøkdel av den nevnte mannskapsstyrken som grep inn etterpå, ikke fordi de tyske vitenskapsmenn ønsket det, men av prestisjehensyn.

Hvorfor ble Norsk Hydros anlegg på Herøya bombet den 27/7 1943, samtidig med de nye aluminium-magnesiumanlegg ved siden av? Fordi Hydro med 70 millioner kr., sin tekniske stab, nye metoder etc. i samarbeide med I. G. Farben-Industri og Hermann Görings Bank der Deutschen Luftwaffe hadde bygget disse krigsviktige bedrifter. Og så ble Rjukan fabrikk smadret av 162 bombefly og Vemork kraftverk bombet av 18 fly d. 16/10 1943, ikke for tungtvannets skyld men fordi Hydro fortsatt hadde levert kvelstoff til Tyskland og de tysk besatte områder til fremme av tysk matforsyning og til avlastning for den tyske sprengstoffindustri. Hydro hadde fortsatt produsert mest mulig kullsyrei som mulig-gjordetyskernes ferskfisktransporter til militær og sivil forsyning for å unngå en hungerkatastrofe som i 1918

De virkelige svikere

Da det synes å herske noen tvil om hensikten med den «aksjon», som er innledet for å bevirke en forsonligere holdning mellom hederlige mennesker på begge sider av det «jerneteppe», som faktisk ble opprettet her i landet under besettelsen mellom aktive NS-medlemmer og aktive Heimefrontmedlemmer, turde det være av interesse å gjøre oppmerksom på at den gode og uegennyttige kjerne på begge sider mente å handle i fedrelandets interesser! De som ikke har denne overbevisning, er helt uskikket til å delta i noe forsøk på å få istand noen forsonligere holdning mellom partene.

Det kunne kanskje også under disse forhold være riktig å gjøre oppmerksom på at begge parter i denne mørketid ble utsatt for svik fra samme hold — den daværende regjering og dens medløpere.

Etter sin bedrøvelige holdning før besettelsen hadde den tross alt Haagerkonvensjonen i tankene, inntil den under sin flukt kom til England. Her lot den seg overtale til å svikte Haagerkonvensjonen og dermed også sitt eget lands befolkning! Under Administrasjonsrådets des-sverre så korte levetid godkjendte enda «Londonregjer-

den flyktede regjering i alle fall godkjendte dens anstrebninger for å hevde Haagerkonvensjonens bestemmelser, sviktet Londonregjeringen helt ved i stedet å opprette sabotasjegrupper og «likvidasjons»-grupper i hjemlandet. Vi får jo håpe at den er blitt truet eller lokket til et så skjendigt skridt overfor landsmenn, for det var jo dem som kom til å lide mest under alle disse vilkårligheter

Det er denne felles skjæbne å bli sviktet av landets tidligere styre og deres medløpere, som skapte «fronten» mellom dem og kostet landet så mange liv og materielle verdier. Når øynene først blir opplatt for denne kjennsgering, så kommer forsoningen av seg selv!

Både Haagerkonvensjonen og senere Genferkonvensjonen ble sviktet i dette vårt arme land! Den første både under krigen og etter krigen — dels endog ved domstolens medvirken! Genferkonvensjonen ble sviktet etter krigen ved den behandling, som flere sykesøstre måtte gjennomgå. —

Hva hjelper det å avholde storslagne konferanser om «menneskerettighetene», når man ikke håndhever de humanitære konvensjoner, som

varlig flyveide. Den demokratiske Washingtonpresse, senatorens Stifelsen og Okkupasjonskomiteen, sier at forslaget ikke bør tas alvorlig.

Men vi nordmenn har all grunn til å ta forslaget alvorlig. Det er slik det pla begynne, flyveide og uansvarlig snakk idag, den bitre og håndgripelige realitet i morg-en. —

Av de nordiske land var Norge det som først og mest hugheilt sluttet seg til Nato. Danmark diltet mellomfor-nøyet med; men Sverige sa plent nei trass i sterkt norsk påtrykk. Norge har hele tiden vært NATO's årvåkne ideolo-giske samvittighet mot inn-trengen av suspekter stater. Spania som medlem! Ikke tale om så lenge Norge har nasa over jorda. Den norske almenhet har hele tiden vært, og er mot Vest-Tysklands opprustning og tilslutning til NATO, et nøytralt Vest-Tyskland har bestandig vært almenhetens ønske og vilje. En tysk general som øverstkommanderende på Midt-avsnittet! Forferdelig! Tyske offiserer ved Kolsås-kommandoen. Utelukket!

Og nå — forslag om et nøytralt Norge, altså ut av NATO!

Realiteten er: Nato har ingen interesse av Norge lenger. USA har nå tilstrekkelig trygget seg ved sine baser på Island, Grønland og på politen, Norge er for utsatt, det ligger for langt mot øst. Folket i USA knurrer over de enorme forsvarsutgiftene, det var bare såvidt president og regjering slapp fram med et sterkt redusert forsvarsbudsjett nå i vår. Spørsmålet er for baa-

Det fins mennesker som aldri ville ha elsket hvis de ikke hadde hørt om kjærligheten. La Rochefoucauld.

vet fornuftige mennesker for lenge siden at dette Sondern-eventyr er en fortsettelse av den propaganda som impliserte nordmenn har diktet sammen i egen interesse.

Etter fagfolks undersøkelser

Hvorfor ble Herøya bombet 27. 7. 43?

er det offentlig uttalt og av ledende politikere bekreftet at senkningen av ferjen HYDRO og sabotasjesprengningen på Vemork natten til den

Hvorfor ble Rjukan bombet 16. 10. 43?

28/2 43 var helt uten krigsbetydning. — Med de første USA-tropper kom allierte vitenskapsmenn til Tyskland og konstaterte at tyskerne slett ikke hadde arbeidet med en atombombe men med en atomenergimaskin og at de

de regjering og det republikanske parti: Hvor kan det spares?

Et nøytralt Norge vil i ett og alt bli nødt til å stå på egne ben. Det blir verdensbørsen som kommer til å bestemme om vi skal få lån, og på hvilke betingelser — de blir sikkert ikke milde for et land i luften mellom Vest og Øst. Og nordmennene får føle den nye tilstand ved nedsatt levestandard og et ennå større skattepress. Men det kan bli oss en nyttig og nødvendig lærepenge.

Oslo, 11. juni 1957.

A. D.

trolysører bety?

sommeren 1940 og høsten 1941 avtalt hurtigst mulig å levere 1500 og 5000 kg tungtvann og hadde dertil utvidet kapasiteten til det 50-dobbelte med innsats av all energi, omfattende hjelp fra andre bedrifter, teknisk viten og et nytt hemmelig patent samt mange millioner kapitalutlegg som tyskerne skulle refundere med betalingen for disse to kontrakter. Men primo august 1943 annullerte tyskerne de videre leveringer og betalte alle Hydros utlegg med stor fortjeneste. Hydro demonterte de 18 nye elektrolysører på Vemork for å gjøre det klart for sabotørene at tungtvannleveringen var avsluttet.

Der fantes aldri større mengder ferdigt tungtvann på lager i Norge. Så snart 20 kg var ferdige ble de straks sendt som almindelig handelsvare fra Hydro til Tyskland uten tysk kontroll eller beskyttelse i Norge. Så liten krigsbetydning hadde disse leveranser. Derfor var det heller ikke ferdigt tungtvann på ferjen HYDRO da skipet ble senket ved uforsvarlig og hensynsløs sabotasje i februar 1944 med tap av 28 menneskers liv. Det var bare en åpen jernbanevogn ombord med 16 fat med kalilut uten noensomhelst tysk bevokning og uten krigsbetydning.

Alt vann inneholder tungtvann med ca. 1 del i 5600 deler almindelig vann. Denne kaliluten hadde passet de fleste elektrolysører og inneholdt derfor tungtvann i forskjellige konsentrater, mest under 1 %, men noen fat med høyere konsentrater. Men intet av så høy konsentrasjon at det kunne brukes til atomenergiutvikling hvortil det kreves en renhet over 99,9 %. Tyskerne hadde ikke apparater og heller ikke tilstrekkelig like-

fat enten der på stasjonen eller mens eller før fatene ble fylt. Slik forurensning og uskadeliggjørelse med olje hadde sabotasjeledelsen i London anbefalt. — Alt dette visste den ingeniør som sabotørene tilkaldte om aftenen før sprengningen av ferjen.

Marsjen frem og tilbake fra den betydningsløse sabotasjesprengning på Vemork natten til den 28/2 1943 gjennom kløften ca. 600 m bortenfor var en glimrende sportssprestasjon, men det øvrige var uten fare. Tyskerne bevoktet ikke elektrolyseanlegget men kraftverket ovenfor likesom alle andre større kraftverk

Senkningen av ferjen Hydro var tarvelig sabotasje som kostet 28 mennesker livet

for å forhindre forstyrrelsen av kraftforsyningen til industrien og befolkningen. Derfor var det fri adgang til vedkommende elektrolyseapparater i kjelleren 3 etasjer dypere og på den andre siden

Den vonde personleg

Tru om det ikkje vilde vist seg vanskeleg å avsløre denne skumle fyren — om han finnst? — (Spør Hallesby!) Vilde han ikkje spele si rolle «ekte»? Ville han ikkje vere «from og gudfryktig»? Vilde ikkje ogso han vere nidkjær i «rett tru og lære»? Jau, han

dro fortsatt hadde levert avstøff til Tyskland og de tysk besatte områder til fremme av tysk matforsyning og til avlastning for den tyske sprengstoffindustri. Hydro hadde fortsatt produsert mest mulig kullsyrei som muliggjortetyskernes ferskfisktransporter til militær og sivil forsyning for å unngå en hungerkatastrofe som i 1918.

Men det skal dekkes over denne frivillige norske innsats for tyskerne og de alliertes avstraffelse — i landets interesse. Derfor passer løgnpropagandaen så utmerket. Dog må man spørre: Er dette arbeide for fred og forståelse i verden eller hva? —

Hva ønsker READER'S DIGEST?

E. Schoepke

*

Vi vet fra Hartmanns bok

vilde sikkert kunne Skrifta og Bibelen og forsvare den «rette bekjennelse» på ein langt meir overlegen måte enn Ole Hallesby. Som den argaste sakfører «veit og kan» utnytte sine «lærde» lover når det gjeld for han å gjere «svart til kvitt, og kvitt til svart», slik kan me vel tenkje oss D. vilde nytte den heilage Skrifta. Jau, fordi han vilde ikkje vere den han er uten å vite at «bokstaven og lova» er det

Forta. side 4

ning før besettelsen hadde den tross alt Haagerkonvensjonen i tankene, inntil den under sin flukt kom til England. Her lot den seg overtale til å svikte Haagerkonvensjonen og dermed også sitt eget lands befolkning! Under Administrasjonsrådets deservere så korte levetid godkjendte enda «Londonregjeringen» alle disposisjoner i Haagerkonvensjonens ånd og mere til, men da NS senere overtok regjeringen i hjemlandet sikkert i den tro, at

Fritt slag

Karl Seeland beklager seg

I et mottatt inserat fra bladets gode venn Karl Seeland, Toten, beklager han Nordens tendens, som han kaller det, som «så tydelig» fremgikk av vår redaksjonelle artikkel 18. mai med overskriften «Vi tilbakeviser Almers klynk og klage». — Karl Seeland fortsetter:

Selv om jeg ikke ville ha benyttet de samme ord for å betegne de forbrytere og lovbrutere, som sto bak ugjerningene under krigen og etter krigen, så kan jeg godt forstå at det vekker en berettiget og sterk indignasjon, når en ser at de som nominelt skal varetta de skadelidtes interesse, omtrentlig ber om tilgivelse for at de er til.

Jeg tror at jeg med så megen større rett har lov å uttale meg, da jeg selv ikke er skadelidende ved «rettsoppgjøret», fordi jeg ikke var NS, men bare en alminnelig borger av dette rettsløse samfunn, og jeg holder på, at man kan og skal tilgi synderen, når han ber om det, men å utstede en absolusjon, som er ubedt,

dels endog ved domstolenes medvirken! Genferkonvensjonen ble sviktet etter krigen ved den behandling, som flere sykesøstre måtte gjennomgå. —

Hva hjelper det å avholde storslagne konferanser om «menneskerettighetene», når man ikke håndhever de humanitære konvensjoner, som forlengst er vedtatt i alle land, når situasjonen krever det, men tvert imot motarbeider dem!

Stokke st. i Vestfold, 11/6 1957.

John Lærum.

— det er latterlig, og der oppnåes intet annet enn at våre motstandere setter seg på den høye hest og svinger pisken og hetsen dobbelt ivrig.

Vi lærer i vår religion at i forholdet til GUD må først komme syndserkjennelse og bekjennelse før tilgivelsen, men her er det slike overmennesker i vår leir, at de gir tilgivelsen i fleng for å få lov å «komme på talefot med forbryterne.»

Det ville ha vært riktig å gi en storsinnet tilgivelse, om de andre hadde forsøkt å vinne frem til talefoten etter å ha erkjent sine forgælsler.

Karl Seeland.

En innsigelse

Vyrde redaktør!

Tillat en abonnent en innsigelse mot artikkelen i bladets nr. 18.

Det gjelder bladets svar på M. L. Almers artikkel. Det er to ting jeg gjerne vil peke på. For det første: Redaktørens skapere — og som jeg synes ubeføyede svar på artikkelen. Det må kunne tales at en abonnent sier sin egen me-

Forta. side 4

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Farmand synger ut

Farmand skriver: Vi ønsker ikke å strø salt i åpne sår, men Norge tapte for 17 år siden sin frihet som følge av nedrustning og diplomatisk ukyndighet. Derfor bør vi lære av utviklingen så vi kan unngå gjentakelser. Det er nu demonstrert at Norge betraktes som en bonde-brikke i det internasjonale sjakkspill (etter forslaget av Knowland). En usikker brikke, som man kan tillate seg å ofre. Det kan skyldes vår litenhet, men det kan også skyldes at de store spil-

lere synes vi er kommet for nær faresonen.

*

For 17 år siden, sier Farmand! Det var interessant Hver styrke i 1940, da Norge tapte sin frihet? Ikke NS i hvert fall. Men det var NS som ble gjort til hoggestabbe og syndebukk. Det viser bes' hvor uhederlig det såkalte rettsoppgjør var. Vi er Farmand stor takk skyldig, eftersom bladet endelig synes å være kommet inn på sannhetens vei, den som fører til de uavkortede oppgjør med «oppgjøret». Vårt fremtidige samfunn kan ikke bygges på løgn

Senator Knowland forutsatte at Norge var enig

Den voldsomme og affektbetonte reaksjon på senator Knowland's forslag er nesten nifs i sin usaklighet. — Det skulde ikke være nødvendig å starte en ren utskjellingskampanje av personen William Knowland, republikanernes leder i senatet, selv om man er en avgjort motstander av selve tanken om at Sovjetunionen skulde trekke seg ut av Ungarn mot at Norge ble erklært nøytralt, og dermed følge Sveriges eksempel. Så meget mere som det i et slikt tilfelle kunde skje uten noe brudd med Sambandsstatene og de vennskapelige forbindelser vi har der. Man underslår ganske enkelt det faktum at forslaget forutsatte at Norge var enig i en slik forandring, og ikke bare i norsk presse men også

i den dertil beføyede amerikanske presse.

I denne forbindelse uttalte senator Knowland på en pressekonferanse i Washington at han var gitt en feilaktig fortolkning av sitt forslag som forutsatte at Norge var enig. For å understreke dette siterer han følgende avsnitt fra det utenriksminister Dulles: «Med samtykke fra våre forbunds-feller i NATO, selvsagt innbattet Norge, vil jeg håpe at vi kan stille Krustjow og Sovjetsamveldet overfor en utfordring til å overholde sine tidligere forpliktelser og få en prøve på populariteten av 10-års kommunistisk herredømme ved å gi det ungarske folk anledning til å velge sin regjering i hemmelige og frie valg under overvåking av FN.»

XØ.

«Om jeg bare hadde vært 20 år yngre!»

Sier fru Ragnhild Wiesener foran sin 80-årsdag

Fru sorenskriver Ragnhild Wiesener forstår ikke at hun den 28. juni runder de 80 år, heller ikke hennes venner skjønner det, men almanakka fastslår det tross alt. Hun er sant å si den beste vi har, fru Ragnhild Wiesener, den fremste i landet i kampen for sannhet og rett — og i kampen for revisjon av det skandaløse og hjerteløse «rettsoppgjør» mot NS. Hun brenner for våre rettsforfulgte sak og sier bekymret: «Om jeg bare hadde vært 20 år yngre!» Ja, da ville ingen ha kunnet nøytralisere henne, ennsi stanse henne. La oss «mann av huse» visé fru Wiesener at vi husker henne, på hennes 80 års dag, som hun tilbringer hos sine gode venner lektor Nordseth og frue, adr. Hvasser. Etter fru Wiesener's anmodning venter vi med nærmere omtale og intervju — til etter 80 års dagen.

Våre hjerteligste hilsener!

FOLK OG LAND, og alle i våre rekker.

S. O. S.

Til leserne av Folk og Land!

Når Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere igjen vender seg til bladets lesere med en appell om støtte i form av pengebidrag så er det i tillit til at leserne i likhet med tidligere vil slutte opp om apellen. Det er fremdeles et sterkt behov for hjelp og hjelpeorganisasjonens arbeid står og aller med den hjelp den ser oss i stand til å yte. La derfor ikke apellen om hjelp gå deg forbi. Gi ditt bidrag — dag!

Leserbrev til «N. Y. Herald Tribune», New York. Herr redaktør.

En kommentator uttaler i Deres nummer av 15. november «...det ungarske folk kan komme til å drukne i sitt eget tapre blod...» Jeg vil gjerne få påpeke at det ungarske folk ikke selv drukner seg i sitt eget tapre blod, men at det er lett på en foræderisk måte er blitt solgt til slakt av franskennene og britene.

Det er ikke første gang vi ungare blir korsfestet. Jeg lever fremdeles i det håp at rettferdigheten vil vinne frem denne gang.

Magda Karnar.

*

Det er T. G., Porsgrunn, som har sendt oss dette. Hans kommentar er: Det er ikke 1ste gang Albion svikter. Tenk bare på Åndalsnes! Les boken av O. B. Getz «Krigen i Nord-Trøndelag». Den er å få i Sagenes Bokhandel, Arendalsgaten 12, Oslo, likeså «Advance to Barbarism» eller på tysk «Der Barbarei Entgegen».

Siden sist

Det danske tidsskrift «Egne Meninger» — med Harald Nielsen som redaktør, har sendt ut sitt mai-nummer med en rekke utmerkede artikler. Men desverre, dermed innstiller det, i hvert fall foreløpig. — «Egne Meninger» begynte å utkomme i september 1954. — Vi vil gjerne ha sagt at det er beklagelig at hans publikasjon er blitt tvunget til å stanse. Niensens virksomhet tjente til orientering om det danske folks villfarelser, og han har gjort meget for å peke på hvilke veier Danmark må gå, hvis det skal være liv laga.

Redaktør Niensens adresse er Villa Sjølyst, Birkerød.

Den 16. juni ifjor erklærte pris- og lønnsminister Gunnar Bråthen at Regjeringen skulde gjøre hva den kunne for å holde leveomkostningsindeksen omkring 150 poeng. Noen måneder før hadde den ligget på 143. Mandag ga Einar Gerhardsen en ny erklæring, som gikk ut på at Regjeringen vil gjøre hva den kan for å holde indeksen på 153 poeng. På denne bakgrunn fremmet arbeiderpartiets gruppeformann et forslag som Stortinget oppfattet som en fullmakt til Regjeringen til å gripe til nye subsidier for å holde denne nye «stabiliseringslinje».

PRØV RUSSENE og ikke bombene!

(Uttalt av Hugh Gaitskell, den engelske Labourleder)

Olav Røgeberg har i Dagbladet med stor effekt og grundighet, påvist at Trygve Lie lider av hukommelsestap — og at han har gjort seg skyldig i en meget drastisk selvavsløring — når det gjelder hans likegyldighet med de 8000—9000 norske tysklandsfanger som i 1945 påstås å ha vært i den ytterste fare for å bli likviderte.

Fra 1. juli 1960 blir det regulere fjernsyn-sendinger i Norge — i første omgang i Oslo og Østlandsområdet og Bergen og omegn. Flertallet i Stortingets kirke- og undervisningskomite har sluttet seg til Regjeringens forslag, — som videre bl. a. innebærer en investering i anlegg på 70 millioner kroner over en 12 års periode, og en første anleggsbevilling på 2,3 millioner for kommende budsjettår.

Det er nå i juni 15 år siden den danske offiser, Chr. Fr. von Schalburg, faldt ved Ilmensjøen, i kamp mot bolsjevismen.

Niels Nielsen har i «Fædrelandet» gitt en kort karak-

del. Sa meget mere om det i et slikt tilfelle kunde skjedd uten noe brudd med Sambandsstatene og de vennskapelige forbindelser vi har der. Man underslår ganske enkelt det faktum at forslaget forutsatte at Norge var enig i en slik forandring, og ikke bare i norsk presse men også

et slikt tilfelle kunde skjedd uten noe brudd med Sambandsstatene og de vennskapelige forbindelser vi har der. Man underslår ganske enkelt det faktum at forslaget forutsatte at Norge var enig i en slik forandring, og ikke bare i norsk presse men også

Sterk nordmann angriper Oscar Aall Men får svar som svir

Jeg som vegrer mig ved å lese slikt — har allikevel dumpet over nr. 19, 1957 av Deres avislapp. Jeg kan ikke tenke mig at et slikt ensretta orkan kan ta innlegg fra anderledes tenkende, men for det tilfelle at Redaksjonen skulle ha bevilget sig en høneblund — så bemerker jeg følgende til orientering i anledning Oscar Ørnulf Aalls diabolske artikkel, — «Vår seier»:

Det er ondskapsfullt å sammenligne arrestasjonene under og etter okkupasjonen — var ett ledd i Hitlers makt kamp, mens fengslingene etter krigen var arrestasjoner av rene forbrytere uten politisk bakgrunn. Det var med hensikt at vi da ikke var så nøye med formene, som dere rettferdig dømte nå henger dere i.

Når det på Tjøme etter krigen ble så mange hektede har dette sin forklaring i:

a) At den vel utstyrte Måkerøy Festning ikke løsnest skudd mot den tyske invasjonsslåte.

b) At det tyske transportskip «Urundi», som engelske Ubåter hadde jaget opp i brenningene sør på Hvasser — ble undsatt, tettet, trukket av og reparert på rekordtid — enda

mens kamphandlinger pågikk i Norge.

Det sier seg sjøl at to slike tildragelser måtte føre med seg en rekke arrestasjoner når Norge ble fritt.

«Djevlesjefen».

*

Vi har forelagt dette for Oscar Aall som har sendt oss følgende:

Vel, herr «djevlesjef» (?). Det er kanskje litt dristig å sammenligne krigens og etterkrigstidens arrestasjoner.

I krig — og kjærlighet — er meget tillatt, som ellers måtte fordømmes. Dersom det altså ikke var kjærligheten som brøt løs ved den tyske okkupasjons slutt, må etterkrigstidens anholdelser bedømmes betydelig strengere enn krigstidens. Dessuten var de lover man arresterte etter først kunngjort da de handlinger alt var begått man akttet å ramme, kfr. professor Wilhelm Keilhaus avsløringer fra London i Aftenposten. Under okkupasjonen var dette anderledes.

Jeg forsøkte en sammenligning, men tenkte ikke da så meget på at Terboven var Rhinlender og H 7 Glücksburger, som på at fremmede stormaktsgrupper i begge tilfeller sto bak. Hvilke av disse to som hadde lagt sig Norges sak nærmest til hjertet får stå hen.

Forbundsmøte på Toten

holdes tirsdag 25. juni, med foredrag av Olga Bjoner. Om sted og klokkeslett, henvend Dem til gårdbr. Hans Rognerud, Lena.

Neste nummer kommer 6. juli, deretter 20. juli, og så er det landsmøte i Forbundet. Vi sender som før 14.-daglig avis i sommertiden.

Det ville være undskyldelig om de begge først og fremst tenkte på sitt eget beste.

Men jeg konstaterer for Tjømes vedkommende at humanismens og lovlik-hetens angivelige forkjempere innesperrret 16 ganger så mange som Gestapo gjorde, mens Quislingene i det hele tatt ikke har praktisert denne statsmannskunst a la lensmannsdreng.

Jeg er enig med Dem, herr «djevlesjef» i at de tildragelser De nevner under a) og b) — fra Deres synspunkt måtte fortone sig som ytterst alvorlige og gi en rimelig forklaring på et stort antall pågripelser etter krigen.

Men her kan jeg gi Dem noen opplysninger som De sikkert vil finne av betydning:

a) Ikke en kart er arrestert fordi Måkerøy Festning undlot å løsnest skudd mot den tyske invasjonsslåte.

b) Ikke en kart er satt inn for å ha undsatt eller reparert det tyske transportskip «Urundi» i april dagene 1940. Oscar Ørnulf Aall.

XØ.

FOLK OG LAND, og alle i våre rekker.

Ættesogegranskaren

Olav K. Opsahl får lovord for arbeidet sitt — no sist med Gulsvik-gardane

Bonde, skogeigar, vegbyggar og gards- og ættesogegranskar Olav K. Opsahl i Flå er av dei lukkelege menneske som tykkjest råda med alt dei interesserer seg for. Eg skal ikkje her gå nærare inn på alt han har rukke å gjera, men berre halda meg til gards- og ættesogearbeidet hans.

I 1950 gav Opsahl ut «Medbønslekten», ei bok på 84 store sider der han gjer greide for ei av dei største ættene i Flå. Seinare har han skrivt gards- og ættesoga til dei fleste gardane i Sørbygda i Flå, og no sist om to av Gulsvik-gardane, «Knuts-garden» og «Olas-garden», som no kan provast har vore i same ætt iallfall dei siste 500 år.

Det byrjar med Sigurd Bonde som døydde i 1482. Det er elles ikkje stort å finna om han, det er eit brev fra nokon som vitnar at dei om vinteren 1482 var på Gulsvik og høyrde på skiftet etter Sigurd Bonde, men korkje om ervingane eller eigedomane hans får vi veta noko av dette brevet. Men det er så mange gamle

Det er uendelig meget mer verdtt å ha menneskenes aktelse hele sitt liv — enn en sjelden gang å ha deres beundring.

kommentar er: Det er ikke 1ste gang Albion svikter. Tenk bare på Åndalsnes! Les boken av O. B. Getz «Krigen i Nord-Trøndelag». Den er å få i Sagenes Bokhandel, Arendalsgaten 12, Oslo, likeså «Advance to Barbarism» eller på tysk «Der Barbarei Entgegen».

brev om Gulsvik som gjev oss nærare opplysningar om både gardane og ætta der at det er etter måten lett å fylgja dei opp til vår tid. Av eit udatert brev som kunnige folk meiner må vera frå kring 1510 får vi veta at Sigurd har hatt sonen Guttorm Bonde og ei dotter Torgund.

Om born etter Guttorm veit vi om berre to, Helge på Gulsvik og Fredrik på Trommall. Med brev dagsett 5. aug. 1524 sel Fredrik på Trommall noko av Gulsvik til bror sin, Helge, «til syndre garden i Gulsvik», og Alle Helgens dag same året byter Helge til seg 12 laupsbol jord i «nordre garde i Golswiig» av ein Halvor Pedersen, imot like mykje gods i Oppegård i Lunder anneks av Norderhov. Det godset som då vart bytt er deira koners odel, står det i dette brevet.

Helge Guttormsen ser det ut til åtte heile Gulsvik, så han var nok ein velstandskar. Han var gift med Ingrid Monsdr., som kanskje var frå Rud i Lunder, ho hadde iallfall odel til den garden. Både Helge og Ingrid døydde før 1563, og etter alt å døme er Helge død først. Dei hadde mange born, både søner og døtrer, og sønene skifte då

Norge — i første omgang i Oslo og Østlandsområdet og Bergen og omegn. Flertallet i Stortingets kirke- og undervisningskomite har sluttet seg til Regjeringens forslag, — som videre bl. a. innebærer en investering i anlegg på 70 millioner kroner over en 12 års periode, og en første anleggsbevilgning på 2,3 millioner for kommende budsjettår.

Det er nå i juni 15 år siden den danske offiser, Chr. Fr. von Schalburg, faldt ved Ilmensjøen, i kamp mot bolsjevismen.

Niels Nielsen har i «Fædrelandet» gitt en kort karakteristikk av demokratiets sammenbrudd i Danmark, og avslutter med følgende:

«De Blade, der udgår fra POLITIKEN's Hus på Rådhuspladsen har igennem tolv Ar på den mest uærlige, uhæderlige og udanske Måde set en satanisk Glæde i at tilsvine danske Nationalsocialister, der i Strid med de i 1945 bestående Love kun efter de baglæns «Landsforræderi» loves Tillægs Tillæg kunde idømmes Fængsel, fratages Embede og Pension, og lide Ærestab. Ekstrabladet synes at være den Central, i hvilken Trådene fra de mest fremtrædende «Friheds»-kæmpere samles. Disse Terrorister, der i de blodige Majdage 1945 udøvede Forbrydelser i Tusindvis med en passiv Justisministers Tilladelse, har en Forbundsfælle i tidligere Politidirektør Seidenfaden, der med Glæde overværede Vidkun Quislings Henrettelse».

USA tar affære i anledning uskyldig dømte

De forente staters høyesterett har frifunnet fem amerikanske kommunistledere, som i august 1952 ble dømt til fem års fengsel og 10 000 dollar i bøter for å ha «agitert for et systemskifte i De forente stater». Kommunistlederne ble dømt av dommer William Mathes i California, men anket til høyesterett.

Høyesterett avsa samtidig kjennelse for at saken mot ni andre kommunister, som var dømt på samme «grunnlag», skal tas opp igjen.

De fem ble øyeblikkelig satt på frifot.

Når vil Gerhardsens regjering manne seg opp og revidere dommene over NS?

Dagbladet forteller at det kristelige Oslo-blad «Vårt Land» trenger en innsprøytning på 2 mill. kroner for å kunne fortsette.

2 mill. kroner er store penger. Hvis de 100,000 som her i landet ble rammet av «rettsoppgjøret», istedet for å spre seg på all verdens mer eller mindre likegyldige aviser, samlet seg om Folk og Land, og brukte la oss si 1 øre pr. dag for å sette Folk og Land i stand til å utvide, ville det i hvert fall bli kr. 3,65 pr. år gange 100,000 = 365,000 kroner. Med en slik sum til rådighet ville ingen kunne hindre oss i å bygge ut et organ med betydelig slagkraft.

Fort. side 3

Macmillian sender skarpt svar-brev til Bulganin

«Sovjet-trusler har ingen virkning» — Virkelig avspenning og nedrusting bare hvis Sovjet gjør innrømmelser for Tyskland

«De russiske tropper i Ungarn alvorlig hindring for bedring av det engelsk-russiske forhold»

MacMillan sendte sist lørdag en note til Sovjet som det virkelig var smelt i. Fremkom som svar på det brev som han fikk fra Bulganin for to måneder siden. MacMillan fremholdt at det er en ufravikelig forutsetning for internasjonal avspenning at Moskva modererer seg. Det viktigste punkt gjelder Tyskland, derom sier MacMillan: «Hvis den russiske regjering ikke er rede til å gi tyskerne deres elementære selvbestemmelsesrett (genem fri valg ogsaa i Østzonen), frygter jeg, at der bare er meget ringe utsikt for noen tilfredsstillende løsning af de andre viktige modsætninger mellem Øst og Vest».

Tjenestemannssaken til Høyesterett. Advokat Wiesener tapte saken for byretten som erklærte kravet foreldet!

Byretten med tre juridiske dommere, Finn Thune, Lily Bølviken og Einar Bakke, har nå avsagt dom i den sak som 44 statstjenestemenn hadde anlagt mot Staten med krav om utbetaling av lønn for den tid etter mai 1945 da de var suspendert fra sine stillinger i henhold til «utrenskningsloven» § 5. Lønnen har vært nektet utbetalt i medhold av lovens § 5. Det var som kjent denne sak som førte til at justisminister Jens Chr. Hauge gikk av.

Ved dommen ble Staten frifunnet, idet retten fant at foreldelse var intrådt for såvel lønnskravet som for erstatningskravet. Saksøkerne hadde, ved sin prosessfullmektig, høyesterettsadvokat Albert Wiesener, som forteller at saken nå går til Høyesterett. Så

avbrytelse som ikke har hjemmel i denne.

Det er formodentlig den slags spissfindige betraktninger som kalles prokuratorjuss. Hårdt og urimelig, sier byretten, — men! Er herrerne kanskje redde for sine stillinger i Statens store fehus?

Vi har henvendt oss til høyesterettsadvokat Albert Wiesener, som forteller at saken nå går til Høyesterett. Så

Opsahl

Forts. fra side 2

Gulsvik mellom seg, men ein av dei, Jon, gjorde ymse handlinger med somme av brørne

får vi se. Byretten har tidligere vist manglende evne til objektiv og holdbar juss (ikke advokatens ord, men våre). Vi minner leserne om at Wiesener i Byretten tapte også Meyer-saken og Else Johansen-saken, mens han i Høyesterett vant begge! Etter som dommerne i Høyesterett har stivet seg en del opp gjennom de senere år, skulde vi anta at nevnte statstjenestemenn haler i land en seir i siste omgang.

Olaug. Andre kona hans heitte Åse Paulsdtr., og med henne hadde han 2 søner og 4 døtre. Då Jon var død vart det usemje mellom Guttorm Jonsen og stykmor hans om kven av dei som skulle bruka Gulsvik, dei ville ha det bae

for gardane og ætta heilt opp til vår tid. Det er prosessar om dette eller hint, delegonger i skog og fjell o.s.b. Det er moro å få fylgja han på ferda gjennom hundreåra.

Som nemt ovanfor er det mange gamle brev om Gulsvik, men dei fleste av dei er uprenta, ja eg trur mest det berre er brevet om skiftet etter Sigurd Bonde i 1482, som er prenta i Diplomatarium Norvegia b. III s. 682, som gjev noko opplysning om ætta. Underskrivne, som og har pusla noko med gards- og ætTEGRANSKING, og då serleg for Lunder, hadde fått det innfall at det måtte gå an å finna noko lenger attende om Opppegårdsætta enn til Elling Klemetsen Opppegård som det var skifte etter i 1696, og som vart over 90 år, men det såg lenge reint vonlaust ut. Så ein dag eg sat på Riksarkivet og såg på registret over gamle, uprenta brev, fann eg nokre kort der det stod Gulsvik — Opppegård på, og eg fekk då tak i dei breva som der var nemt, og då var det ikkje lenge før eg hadde ætta for meg radt attende til Sigurd Bonde, og serleg var det eitt eg tykte var til stor hjelp.

I skiftet etter Jon Gulsvik i 1609 var nok ikkje ervingane visse på om dei hadde fått med alt som far deira åtte av jordegods, og vart samde om dei kom over at han åtte meir så skulle dei skifte det seinare. Han åtte meir og det vart då skift i 1632, men så vart det noko usemje om eit stykke av Gulsvik som vart kalla *Roppe*, og med tilføre av dette vart det så teke opp ymse prov. I eit provsbrev som vart teke 16. sept. 1633 står det: «Fremkom da Olluf Gæbkind, en gammel, blind mand, på alder over et hundre år, dog ved sine fulde veed og fornuft, og han prøvet at hans far, ...»

FORBUNDET

Forbundets Landsledermøtet 1957

Styret har fastsatt at Landsledermøtet for 1957 skal holdes i FOREDRAGSSALEN, Deichmanske bibliotek, Henrik Ibsens gt 1., Oslo, tirsdag 30. juli kl. 10.

Adgang til møtet har — utenom de som tilhører selve Landsledelsen (jfr. vedtektenes § 6) — alle som står inntegnet som medlemmer eller som har ydet bidrag til Forbundet. Sådanne møtende har adgang til å delta i debatten og har forslagsrett, men bare Landsledelsens medlemmer kan stemme. Legitimasjon i form av medlemskort for 1957 eller bidragskvittering for samme år må forevises inngangskontrollen. Uten slik legitimasjon tilstedes der ikke adgang til møtet.

Landsledelsens medlemmer vil motta særskilt innkalling. De som må bo på hotell, anbefales å sikre seg plass snarest mulig. Det er meget vanskelig for hotellrom i sommertiden spesielt. Vær derfor ute i tide!

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING

Styret

Nye kommisjonærer

antas over alt hvor de kan gjøre nytte for seg.

Henv. FOLK OG LAND

KONTINGENTEN?

Det er kr. 12,50 for 2. halvår. Husk at Folk og Land er din egen avis, din og dine venners avis!

Til leserne av Folk og Land!

Glem ikke våre krigsinvalider og krigsenker!

Benytt innbetalingskortet i dagens avis

Hjelpeorganisasjon for frontkjempere

Fra Forbundet

HUSK AT KUN BETALT

Kraggerud Gård

og Pensionat

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlege

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Telef. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsmende

VED BESØK I EGERUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 497

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA

Tobakksforretning

i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigt.

Armbåndsur

VANNTETTE, STØTSIKRE I STÅLKASSE

Omega

Herre fra kr. 278,- til kr. 330,-
Dame fra kr. 290,- til kr. 355,-

Longines

Herre fra kr. 283,- til kr. 350,-
Dame fra kr. 300,- til kr. 360,-

Allsport

Herre kr. 172,-
Dame kr. 175,-

Revue

Herre fra kr. 195,- til kr. 210,-
Dame fra kr. 198,- til kr. 215,-

Certina

Herre fra kr. 152,- til kr. 230,-
Dame fra kr. 152,- til kr. 230,-

var som kjent denne sak som førte til at justisminister Jens Chr. Hauge gikk av.

Ved dommen ble Staten frifunnet, idet retten fant at foreldelse var inntrådt for såvel lønnskravet som for erstatningskravet. Saksøkerne hadde, ved sin prosessfullmektig, høyesterettsadvokat Albert Wiesener, påberopt seg at det ville stride mot ærbarhet om Staten påberopte seg foreldelse, og at Staten derfor var avskåret fra å gjøre innsigelse gjeldende. Videre påberopte de seg at Staten ved den grunnlovsstridige bestemmelse i utrenskningsloven hadde fremkalt deres rettsvillfarelse, og at de ved at de ble nektet lønn ble satt ut av stand til å hevde sin rett under det moralske og økonomiske press de var utsatt for.

Retten er enig i at det virker hårdt og urimelig at Staten under de omstendigheter som saksøkerne har påberopt, gjør bruk av foreldelsesinnsigelsen. For de fleste av saksøkerne gjelder det også at deres forhold ikke synes å være særlig graverende (!!). Foreldelsesloven virker imidlertid uten hensyn til om den fører til et urimelig resultat — og selv i et så spesielt forhold som Staten overfor dens tjenestemenn antok retten at man ikke ut fra rimelighetsbetraktninger kan innfortolke i foreldelsesloven en frist-

Opsahl

Forts. fra side 2

Gulsvik mellom seg, men ein av dei, Jon, gjorde ymse handel med somme av brørne sine så han med tida åtte mest i Gulsvik. Rud i Lunder har nok på ein heilt annan måte kome ut av ætta, men Jon tok garden att med odel som vi kan sjå av nokre provsbrev som vart teke opp, og som går ut på at odelsbrev hans strauk med i ein brann på Bjøre i Krødsherad. Rud markeskifta han seinare til ein av brorsønene sine mot gods i Gulsvik, så då han døydde åtte han berre 2 setting i Rud. Så hadde han og fått tak i Oppegård i Lunder utan at vi finn noko om korleis det har gått til. Han var gift 2 gonger, først med ei Tarand Halvorsdtr., og det ligg difor nær å tru at ho var dotter til den Halvor Pedersen på Oppegård som i 1524 bytte noe gods med Helge Gulsvik, og at Jon så har fått Oppegård med henne. Han åtte og fleire mindre gardar på Ringerike og som pantegods eit par gardar på Modum.

Jon Helgesen Gulsvik er død kring nyåret 1592. Med første kona si hadde han sonen Guttorm og ei dotter

Olaug. Andre kona hans heitte Åse Paulsdr., og med henne hadde han 2 søner og 4 døtrer. Då Jon var død vart det usemje mellom Guttorm Jonsen og stykmor hans om kven av dei som skulle bruka Gulsvik, dei ville ha det baa to, og det vart prosess om det, men ved lagmannsdom i 1594 vart det slik at Guttorm, som då ei tid hadde budd på Oppegård, skulle ha bruket i Gulsvik, og stykmor hans saman med yngste sonen sin, Klemet, skulle flytta til Oppegård. Åse må vera død straks etter så det er uvisst om ho kom til å flytta dit. Klemet derimot flytte til Oppegård, og i skiftet etter foreldra, som ikkje vart halde før i 1609, då alle «Erfuinger Ere kommet thill Mandz», som det står, fekk Klemet då Oppegård som sin arvelut, og der har etterkomarane hans sete til no, og er elles spreidd vidt omkring over Ringeriksbygdene.

I skiftet etter mor si, i 1582, hadde Guttorm Jonsen fått eit sold gods i Gulsvik, og i skiftet i 1609 fekk han 1 sold i «den øfre garden i Golsuig», så han fekk det meste av det far hans hadde ått i Gulsvik. og dessutan bytte han til seg av ein brorson det denne hadde ervd på same stad. Guttorm døydde i 1624 og godset hans i Gulsvik vart då delt mellom dei to eldste sønene hans, og sidan har då desse gardane fylgd kvar si ættegrein radt opp til våre dagar. Det er 16 ættledar med Knut Amundsen Gulsvik på «Knuts-garden», og Andreas Hansen Hære på «Olas-garden». Og av Olav Opsahl får vi då veta alt som er av interesse både

Hvor dypt vi enn er falt, så formår allikevel en stråle av håp å løfte oss opp til samme høyder som før.

Benytt innbetalingskortet i dagens avis

Hjelpeorganisasjon for frontkjempere

Fra Forbundet
HUSK AT KUN BETALT medlemskontingent event. stønad for 1957 gir adgang til Landsledermøtet i Foredrags-salen, Deichmanske bibliotek, Henrik Ibsensgt.1, Oslo, tirsdag 30. juli kl. 10.

Kassereren.

GLEM IKKE VÅRE KRIGSINVALIDER OG KRIGSENKER!

Støtt vårt arbeid ved å benytte innbetalingskortet som følger med dagens avis.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere,
Postboks 1407 V, Oslo. Postgirokonto 18070.

ET LITE KRYPINN ønskes i sentrum fra 1. august. Henv. Folk og Land.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE Blomsterforretning
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

Hva er en filosof? Det er en mann som stiller naturen opp imot loven, fornuften imot skikk og bruk, sin samvittighet imot den offentlige mening og sin dom imot villfarelsen.

Chamford.

I Riksarkivet fortalte dei meg at eg hadde plystra då eg las dette, eg gjer det stundom når eg finn noko så reint uventa.

Det er berre Sigurd og sonen hans av Gulsvik-bøndene som har tilleggsnamnet *Bonde*. Jon Hvitsand frå Grenland har skrive ei forvitneleg utgreiing om kva dette tilleggsnamnet kjem av, det var eit heidersnamn, og er kjend frå mange stader og frå saga, seier han. Opsahl har med denne utgreiinga, men det vil føra for langt å koma meir inn på det her.

Frå Sigurd Bonde til Knut Amundsen Gulsvik og Andreas Hansen Hære — det er 500 år, og 16. og 15. ættled. Hjø den fyrste er 17. ættledd «klar til start» og hjø den siste er 16. ættleden alt i skulepliktig alder. Vi ynskjer dei alle lukke til.

Og takkar Olav Oppsahl for godt fylgje gjennom hundreåra, skriv Erling Bjørke i *Nationen*.

Benytt innbetalingskortet i dagens avis

Hjelpeorganisasjon for frontkjempere

Fra Forbundet

HUSK AT KUN BETALT

medlemskontingent event. stønad for 1957 gir adgang til Landsledermøtet i Foredrags-salen, Deichmanske bibliotek, Henrik Ibsensgt.1, Oslo, tirsdag 30. juli kl. 10.

Kassereren.

Kraggerud Gård

og Pensjonat

LUNNER ST. — TLF. 51

ønsker store og små velkommen til hyggelig sommerferie til rimelig pris. — Opptatt melom 7.—20. juli.

Brunns

GLEM IKKE VÅRE KRIGSINVALIDER OG KRIGSENKER!

Støtt vårt arbeid ved å benytte innbetalingskortet som følger med dagens avis.

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere,
Postboks 1407 V, Oslo. Postgirokonto 18070.

ET LITE KRYPINN

ønskes i sentrum fra 1. august. Henv. Folk og Land.

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Hva er en filosof? Det er en mann som stiller naturen opp imot loven, fornuften imot skikk og bruk, sin samvittighet imot den offentlige mening og sin dom imot villfarelsen.

Chamford.

SHV

Frontkjemper ønsker å leie 1 eller 2 rom og kjøkken. Takknemlig for ethvert tilbud. Vi er mann og kone. Eksp. anv.

UTREDNINGEN FRA INSTITUTTET FÖR OFFENTLIG OCH INTERNATIONELL

Rätt om

Den norska rättsuppgörelsen

Koster kr. 30 porto inkl. - Benytt postgiro 150 28

OSLO

Dame fra kr. 300,- til kr. 360,-

Allsport

Herre kr. 172,-

Dame kr. 175,-

Revue

Herre fra kr. 195,- til kr. 210,-

Dame fra kr. 198,- til kr. 215,-

Certina

Herre fra kr. 152,- til kr. 230,-

Dame fra kr. 170,- til kr. 230,-

Antima

Herre kr. 145,- og 152,-

Dame kr. 150,-

Altus

Herre kr. 136,- og kr. 143,-

Dame kr. 141,-

Samme merker føres også i 14 kt. gull og i double kasser.

Tillegg for stål-lenker kr. 8,-

Lommeur:

Omega kr. 183,-

Longines kr. 187,-

Zenith kr. 170,-

Utvalg sendes portofritt.

1 års garanti.

R. Gjessing
URMAKER

DRAMMEN

Annonsespaltene i Folk og Land står til din rådighet. Hvorfor nytter du dem ikke i fullt mon? Lempelige avtaler oppnåes, kom derfor med en henvendelse snarest.

A. E. Hedems brosjyrer

2. opplag av «Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven» er nå utsolgt.

3. opplag er under trykning.

Vi har ennå endel på lager av A. E. Hedem's: «Landsvikoppgjøret og rettskildene», samt «Det norske nøytralitetsbrudd», samt «Haag og høyesterett»

FORBUNDET

Boks 3214 - Giro 150 28

OSLO

FOLK OG LAND

Fritt slag

— Forts. fra side 1
ning, selv om den går på tvers av redaktørens egen oppfatning av samme sak.

For mitt eget vedkommende vil jeg gjerne si at jeg deler Almers oppfatning, jeg har lenge tenkt det samme som han når jeg har lest artiklene som han peker på, og hvis innlegg han går i mot. Men jeg har ikke tatt til orde mot dem før.

De, redaktør, henviser til Finnland. Men for det første er tingene der og her langt fra parallele, og for det annet så synes jeg det er en feilvurdering å tro at tingene kan gjentas, d.v.s. at noe som har hendt andre steder, også kan kopieres og overføres til oss. — Forholdene her i Norge er svært spesielle, og må behandles deretter, «Svenske-utredningen» skulle vise det.

For det tredje så tror jeg det er best og riktigst å holde vår veg ren. — Skjebnen har stukket den ut. La oss ha mot til å se den i øynene og innrette oss etter det.

Abonnent 69.

Hvorfor en slik salve?

Naturligvis måtte en sperre øynene opp for lederen i Folk og Land nr. 18.

Vi kan vel være enige om at det var «Eine grausame Salbe». — Og en kan bare spørre: Hvorfor denne salve? Almer's artikkel på første side i foran nevnte nr. av Folk og Land inneholdt jo bare po-

Hva er det vi egentlig skulle bruke piasavakosten til? — «Landssvikdomstolene» hadde med helt usedvanlige «forbrytere» å gjøre. Ingen har vel lagt kortene ærligere og redeligere på bordet enn de tiltalte i «landssvikoppgjøret», den store «feiekost» som ikke tillot noen av oss å dø i «synden». Spør heller hvordan det står til på den andre siden, f. eks. med skjending av det andre kjønnnet etter 8. mai 1945?

Helmers spør, og med rette, hva det å komme på talefot med rettssvikene egentlig innebærer. — Så lenge yttingsfriheten ikke eksisterer i dagspressen for oss såkalte landssvikere kan dette å komme på talefot med motparten karakteriseres som den rene utopi. —

Skal Almers fordømmes fordi han ikke vil strø sand på begåtte forbrytelser? Nei og atter nei! I denne forbindelse kan nevnes, at en kjent skribent i dags- og ukepressen i sin tid åpent erkjente at landssvikoppjøret kort og godt var hevn.

Med dypeste alvor betrakter Almers revisjonen av «landssvikoppgjøret», og hvem av oss gjør ikke det?

Almers vet like godt som noen annen, at ikke alle enere er født til å ta plas ved forhandlingsbordet, aller minst enere som sitter inne med så fine og høyverdige egenskaper som toleranse, høysinn og imøtekommenhet. Og er det ikke nettop disse egenskaper fru Olga Bjoner, Erling Bjørnson og ingeniør Lærum er i besiddelse av, egenskaper som kan lede til brubugging og kompromiss på punkter hvor bare den reneste, den klareste

Bett tru — eller rett ånd?

Av Sigurd Lyngstad

Kan me finne noko viktig i omgrepet Gud? (Eller er det berre noko hokus-pokus som må «truast rett»?)

Vilde ikkje verda sett heilt onnorleis ut om me menneskja kunde tenkje oss ein sams «nemnar», som me alle sannar, inne i oss, det er naturleg for oss å gå opp i? — Då vilde ikkje brorskapstanken vere ein bleik teori, utan praktisk realitet, nei då vilde både våre tankar og kjensler sanne heilskapen.

Men fordi det ikkje er slik, er det vel no tydelegare, enn nokon gong før, at verda, slik den er — i strid med seg sjølv — er dømd til undergang. Har ikkje undergangskreftene ført oss langt nokk? Skal det nye og betre tuftast på «rett tru», eller på rett ånd? Er det ikkje ånda som gjer levande? Jau, det er den «drope» Skaparen har lagt ned i oss av seg sjølv — av si sanne kjærleiks ånd.

Den vonde

— Forts. fra side 1

som drep, difor må det vere heilt sjølv sagt han utnyttar dette so langt det let seg gjere. Dermed lukkast det skilje det som naturleg skulle vore samla. Skulde ikkje han — D. — vite at sanninga og retten har fleire sider og når han får ophøgd nokre sider men bannstøytt andre sider, då har han «trådane i si hand». Er det nokon som har vore so innbilske dei har tenkt seg D. som ein «lygnar»? Nei, me må vel heller tenkje oss D. vilde vinne i ein verdskonkurranse millom alle prestar for sitt gode innlegg som talsmann for «sanning, rettfærd og fred». Ved at han gjer nokre sider av sanninga absolutte og dermed får stempla andre sider av sanninga som lygn, dermed er det gjort, dermed har D. fått spelt menneskja

om det me ser må vere eit samordnande prinsipp, — noko som har vore innstinktivt sanna og kjendt under namn som Skaparen — den Allmechtige — eller kort og godt kalla — Gud. Men då er det vel og god meining i at me skal ynnskje det samordnande prinsipp skal verte ein levande realitet — inne i oss sjølve — slik me kan leve med i andre sitt liv — og dei i vårt. Dvs. lære forstå medmenneskje og medskapningars sanne livsrett og livstrang som me går like heilhjarta og usvikeleg inn for som for oss sjølve og vårt, ja det vil bli umogeleg gjere noko anna når tanke og kjensle vil hindre oss i å gjere noko til skade for den organisme me sjølv berre er som ei selle i, like sikkert som det ligg avgjerande hinder i eit kvart friskt og normalt menneskje til å gjere sjølv-mord.

Sjølv-mord. Ja. Ogso på dette punkt ser me vel kor langt

Advokat Wyller setter Agnar Mykle og Gyldendal på plass

Skarp artikkel om «Åndsliv — kjønsliv og slyngelstreker» (sjofelheter)

Støtter av all kraft riksadvokatens handlemåte

Høyesterettsadvokat Trygve Wyller har i en rekke aviser offentliggjort (bl.a. i V. G. for 15. ds.) det kraftigste og best underbygde åtak vi hittil har sett, på Agnar Mykle og hans forlag, for utgivelsen av «Sangen om den røde rubin». — Wyller begynner med å erklære:

«Nå tror jeg representantene for det såkalte Åndsliv i Oslo lenge nok har hatt en rimelig sjanse til å fortelle Agnar Mykle, at hva man enn måtte mene om den «utukt» som riksadvokaten har krevet ham til regnskap for, så er han en æreløs mann, hvis han har brukt levende modell til sine seksualskildringer i Den røde rubin! Men den sjansen har de grovt forsomt å bruke! Istedenfor har hele kobbelet sloppet seg løs i et hundeglam mot riksadvokaten! Og herunder har det lagt den grovt utilbørlige jakt på ham ned på et nivå som vil bli en varig belastning for flere av dem og også for det åndsliv som de hevder å ville beskytte. Og ikke en eneste en av dem har betenkt seg på å solidarisere seg med en mann som frekt og ubekymret tror at han bare kan flire av at han offentlig er blitt påheftet uheldig handlemåte under utførelse

roman. For til tross for at påstand herom foreligger, fra hold og i former som ikke lar seg avvise, har forlagets ansvarlige ledelse ikke foretrukket en mine, men har uanfektet nyttet også den del av «reklamen» til å la nye opplag gå i trykken og la nye eksemplarer av Mykle-boken gå ut til publikum i et antall av flere 10-tusener.»

Wyller fortsetter med å gi en utførlig orientering angående Mykles skandalebok, og tar så fatt på, punkt for punkt, å dokumentere foreliggende kjensgjerninger. Han gjør det med en grundighet

som imponerer med sin gjennomlysende kraft. Artikkelen kan ikke bli uten følger, hverken for Mykle eller Gyldendal. Konklusjonen er: Norsk åndsliv og ikke minst dets frihet vil være vel tjent med at Sangen om den røde rubin blir redusert til en straffbar slyngelstrek. Og riksadvokaten fortjener påskjønnelse for at han har villet gi det norske åndsliv denne håndsrekning, — både fordi det gjelder grenseverdiene mellom sann og pervers kunst og fordi det dreier seg om menneskeliv som Agnar Mykle erotisk og kunstnerisk har snyttet på!

Knowland

Uten USA's soldater i Europa og USA's aktive deltagelse i Nato, frykter vi for at Sovjet hadde fått oppfylt sitt ønske om å underlegge seg Europa, «det lille nes på det asiatiske fastland», skriver redaktør Trygve Hoff. Han fortsetter: Dette er én bakgrunn for å bedømme senator Knowlands forslag om å trekke Norge ut av Nato mot at Sovjet-Russland trekker troppe ut av Ungarn. Forslaget er blitt møtt med skarpe protester i innland og utland, men uansett hvilke unnskyld-

nb.

Investeringene steg i USA og Storbritannia i første kvartal i år, men utviklingen synes å skulle gå i ulike retninger resten av året. I USA regner man med fortsatt oppgang, iallfall til utgangen av tredje kvartal, mens britene regner med et fall i årets tre siste kvartaler.

De vesentlige representanter ved nedrustningsdrøftelsene i London gav mandag uttrykk for en positiv reaksjon på det russiske forslag om to eller tre års stans i prøveekspl-

Naturligvis måtte en sperre øynene opp for lederen i Folk og Land. —

Vi kan vel være enige om at det var «Eine grausame Salbe». — Og en kan bare spørre: Hvorfor denne salve? Almer's artikkel på første side i foran nevnte nr. av Folk og Land inneholdt jo bare positive, faktiske ting, ja rene godbiter.

Han kjenner demostyrets håndhevelse av lov og rett etter den siste verdenskrig, og derfor kjenner også han til hva «landssvikoppgjøret» står for. Han vet også at betydelige kvinner og menn (hvorav noen navngis i lederen) arbeider for vår sak, videre at bare en for oss fullgod revisjon — skal vi ikke heller si omstøting eller kullkastelse av «landssvikoppgjøret», kan gjenreise Norge fra fornedrelsen som rettsstat. Har ikke Scharffenberg en gang sagt, at bare sannheten om «landssvikoppgjøret» kan redde Norge som retts- og kulturstat? Og har ikke professor Skeie sagt, at aldri har løsheten vært større i Norge enn etter 1945? En lang rekke innen- og utenlandske jurister og rettslærde har sagt sin mening om «landssvikoppgjøret» — og selvsagt i vår favør. Det får være nok å nevne de fem svenske folkerettslærdes betenkning: **Den norske Rättsuppgörelsen** som kaldt og logisk stiller landssvikanordningen og det på denne hvilende «landssvikoppgjør» i full og grell belysning. — Da det norske rettsvesens lange arm (som allikevel ikke var lang nok) forsøkte å taue i land «Solbris»-vikingene, svarte som kjent den brasilianske høyesterett, at utlevering ikke kunne finne sted, da den ikke fant at «Solbris»-karene er forrædere (landssvikere). — Alle poeng til Brasil som rettsstat — null til Norge.

En og annen gang har det vært fremme her i avisen at vi burde feie for egen dør. —

fine og høyverdige egenskaper som toleranse, høysinn og innerkommenhet. Og er det ikke nettop disse egenskaper fru Olga Bjoner, Erling Bjørnson og ingeniør Lærum er i besiddelse av, egenskaper som kan lede til brugging og kompromiss på punkter hvor bare den reneste, den klareste fornuft må råde i samsvar med vår soleklare rett. Dette er sikkerlig Almers' innstilling og årsaken til at han nevner disse tre navn som ofte har vært å se i denne avis' spalter. — At han brenner for sannhet og rett er hevet over enhver tvil.

MTB.

*

Så er det — i neste nr. av Folk og Land — vår tur. Vi skal forsøke å skrelle av de drøvtyggede selvfølgheter som er servert oss, og vi skal skrelle av utenomsnakket. — Derved håper vi det skal lykkes å bringe innsenderne og leserne tilbake til hva saken gjaldt og — gjelder for oss alle.

Red.

USA

Da Stalin foretok sitt angrep på Finland i 1939 håpet mange at USA ville gripe inn for å fastslå at slikt kunne ikke diktatorene gjøre ustraffet. Vi hørte til dem som nærret dette håp; skriver Farmand. Det var et naivt håp. De fleste amerikanere var indignert på Finlands vegne, men å gå i krig for Finland var en annen sak. Dessuten hadde Roosevelt-kredsen mere sympati for Stalin enn for Hitler og betraktet general Mannerheim som fascist. Også da Hitler okkuperte Danmark og Norge var det mange som håpet at USA ville gripe inn. Denne gang for at Hitler ikke skulle få følge sitt program fra «Mein Kampf» og ta de europeiske stater én for en. Men heller ikke da skjedde noe. Det var Pearl Harbour som fikk USA inn i annen verdenskrig.

ver heller tenke oss D. Når vinne i ein verdenskonkurranse millom alle prestar for sitt gode innlegg som talsmann for «sanning, rettferd og fred». Ved at han gjer nokre sider av sanninga absolutte og dermed får stempla andre sider av sanninga som lygn, dermed er det gjort, dermed har D. fått spelt menneskja ut mot kvarandre.

Menneskja er ulike — og ser ulikt på livet. Dette som var meint å bli til rikdom, og lukke for menneskja frå Skaparens side — og kan bli slik, som «menneskja sprang i Guds tanke fram», har hittil vorte misstydd — ikkje minst — av dei sokalla «Herrens tenarar». Dei har sikkert på sin måte vilja det gode, — — men dei har dessverre alt for ofte vist seg å tene ein annan «herre», enn den dei har haft på lippene — når gjerningane har synt noko heilt anna.

Ikkje tvo blad i skogen er absolutt like, påstår dei som har granska. Men er ikkje den individuelle skilnaden millom menneskja ogso noko me må rekne med? Jau, me må vel rekne med som sikkert at noko av Skaparen ligg i alt det skapte. Trur me det, då vil det opne vår jord (— med sitt mangslungne, men organisk kjempande og samverkande livskrinlaup) og dei lover den er underlagd og må fylgje i si bane kring vår sol, (mot det store verdsrom og alt som der er, treng me ikkje reise so svert langt — i tanken — ut i rommet før vår jord vilde kverve som eit usynleg støvkorn for våre augo) skulde det ikkje by på tankevenskar å sanne den universale heilskapen. Altso kan det ikkje lenger nektast at det att-

Kunstnerens mål er å gripe bevegelsen, stanse den ved kunstige midler, så hans verk igjen, hundre år etter, beveger seg og beveger.

William Faulkner.

gjere noko anna når tanke og kjensle vil hindre oss i å gjere noko til skade for den organisme me sjølv berre er som ei selle i, like sikkert som det ligg avgjerande hinder i eit kvart friskt og normalt menneskje til å gjere sjølv mord.

Sjølv mord. Ja. Ogso på dette punkt ser me vel kor langt på aygrunnskanten me er komne i dag, takka vere dei maktsjuke mammanstrelars vill-leiding. Andeleg, — og moralsk underutvikla, har rive til seg makta over folks politiske og religiøse tru og liv. Folkemassane har late seg kujonere og demoralisere so lenge at degenerasjonen er komen uhyggeleg klårt til syne. Folk er i den grad vorte utarma på livstru og vital livskraft ein kan tvile på om det finnst livsvon og livbergning frå atombombefåren, og «pusslingar», som stiller med so uhyggjelege ting må vel vere langt fårlegare enn barn med fyrstikker? At (betalte) prestar som jamt over aldri har synt større interesse for livet på denne vår jord, tek atomfåren lett, og køyrer berre hardare på med sitt «flise-spikkeri» om «rett tru og lære», er vel berre eit nytt uhyggjeleg døme på «åndseliten»?

Men dersom folkemassene kunde nåast med sanne opplysningar vilde det sikkert endå vore moeleg vekkt fleirtalet av alle verdens folk slik dei* av sunn sjølvopphaldsdrift — av ansvarskjensle for sitt elge liv og sine etterkomars framtid vilde bli i stand til å ta den avgjer som den aktuelle situasjon tilsegjer.

Sigurd Lyngstad.

**Jeg elsker ikke evigelig blå himmel,
som jeg hader dumme,
glanende Øine,
har jeg ikke en Himmel,
fordi den er
fuld af drivende Skyer,
Solens Eventyrlande?**

Henrik Wergeland.

et nivå som vil bli en varig belastning for flere av dem og også for det åndsliv som de hevder å ville beskytte. Og ikke en eneste en av dem har betenkt seg på å solidarisere seg med en mann som frekt og ubekymret tror at han bare kan flire av at han offentlig er blitt påheftet uhederlig handlemåte under utførelse av sitt forfatterskap. Og heller ikke Gyldendal har tilsynelatende ennå oppdaget hvilke konsekvenser et hederlig forlag plikter å trekke av at det offentlig er påstått, at en bok som det har medvirket til å utgi er en for vergeløse mennesker ødeleggende n o k k e l-

Freden kostar i själva verket lika mycket som kriget. Det är bara det vi får för pengerna, som ser annorlunda ut.

Kerstin Anér.

nb.

«Jeg tror det blir mulig for de sytten land som skal delta i det europeiske frihandelsområde å oppnå en ikke uvesentlig grad av harmonisering av den økonomiske politikk. En slik harmonisering må skje etappevis og parallelt med reduksjonen av tollsatserne og opphevelse av de kvantitative restriksjoner. Men helt ut å harmonisere den økonomiske politikk tror jeg er umulig». — Det er OEEC's sekretær, franskmannen René Sergent, som på denne måte gir uttrykk for optimisme når det gjelder det kommende frihandelsområde. — Jeg tror avgjort at det skal bli mulig å finne former som kan sikre et solid samarbeide uten at de enkelte land og næringer kommer til å lide for sterkt ved overgangen, sier han. For de næringer som står i en særstilling — i første rekke jordbruket — tror jeg det skal bli mulig å finne frem til kompromiss-løsninger. (Tro ham hvem som vil).

redaktør Trygve Hoff. Han fortsetter: Dette er én bakgrunn for å bedømme senator Knowlands forslag om å trekke Norge ut av Nato mot at Sovjet-Russland trekker trosser ut av Ungarn. Forslaget er blitt møtt med skarpe protester i innland og utland, men uansett hvilke unnskyldninger og forklaringer som vil fremkomme, er det et faktum at forslaget er fremsatt. Vår sterkeste reaksjon er at forslaget er uhyggelig. Det er uhyggelig at en ledende mann innen det amerikanske republikanske parti kan antyde noe slikt. En mann som har vunnet sine sporer på den politiske arena ved å bekjempe kommunismen. En mann som står president Eisenhower nær. En mann som vil forlate senatet for å ha større chanser til å bli USA's neste president. Om forslaget er uhyggelig, er det ikke uforståelig. Hvis der nu skal følge politisk avspenning etter den begrensede nedrustning som det så lenge er blitt snakket om i London, vil mange synes at et nøytralt Norge til gjengjeld for et fritt og nøytralt Ungarn er en nokså fair hestehandel. Ungarerne ville iallfall synes det. Ingen liker selvfølgelig å være objekt for denslags hestehandel, men at det akkurat var Norge som ble nevnt, kan man ikke forbauses for meget over. Helt siden statsminister Gerhardsens Moskva-reise i fjor er det inntrykk blitt sittende igjen hos våre forbunds-feller i vest, at vi er *lunkne* allierte. Utenriksministerens ferske kurtise av det kommunistiske Jugoslavia og uvennlige opptreden overfor det anti-kommunistiske Spania, har styrket inntrykket. Om inntrykket er helt rettferdig eller ikke, spiller mindre rolle. Inntrykket av norsk lunkenhet er der.

Ryktet gir på borg falsk glede, verre enn den sanne sorg.

W. Shakespeare.

gang, iallfall til utgangen av tredje kvartal, mens britene regner med et fall i årets tre siste kvartaler.

De vesentlige representanter ved nedrustningsdrøftelsene i London gav mandag uttrykk for en positiv reaksjon på det russiske forslag om to eller tre års stans i prøveekspløsjonene sammen med en viss kontroll. Uttalelsene var holdt i generelle vendinger uten at man forpliktet seg overfor sovjet-forslagene, men inntrykket etterpå er at det russiske utkast har øket forhåpningene om en begrenset avtale. —

Spenningen omkring den fremtidige ordning av handelen med Kommunist-Kina er for så vidt borte etter at Storbritannia for en tid siden bekjentgjorde at det vi oppheve særrestriksjonene på denne handel og stort sett følge de samme regler som gjelder for varebyttet med andre kommunist-land.

Ord betyr mer enn vi vanligvis tenker på. De etterlater seg alltid noe, enten det er vismann eller dåren som har uttalt dem.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 78 96

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt om-slag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre
Annonsepris:

32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgiror. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo